

ÁLLATOK VÉDELME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET HAVI KÖZLÖNYE.

Az Állatvédő-Egyesület megbízásából szerkeszti:

BÁNYAI ELEMÉR.

Szerkesztőség : <i>Belkirály-utca 43. szám.</i>	Tagoknak tagsági díj fejében jár. <i>Előfizetési ár :</i>
Előfizetések és pénzküldemények az egyesület pénztárosa Virányi István úr (Hosszú-u. 9. sz.) címére intézendők.	Égész évre . . . . . 2 kor. — fill. Fél évre . . . . . 1 kor. — fill. Számoneként . . . . . — kor. 20 fill.

Hatodik évfolyam. Kolozsvár, 1900. okt. 1. 1. szám.

TARTALOM Az állatok és az ember. *Chernel István.* — Kutya filozofia. *Anatole France.* — Öleték. — Egy majom öngyilkossága. — Stallmaister, az üteg kutyája. *M. B.* — *Állatvédelem: Zola és az állatok.* — Galambok védelme. — *Állatvilág: Li-Hung-Csang* kutyája. — Peking muzsikáló galambjai. — Kutya verseny. — Szegény lovacska és szegény gazdája. — *Kérelem: Tagsági díjjaikat befizették.* — Tudomástul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az állatok és az ember.*)

Irta: *Chernel István.*

Mig az embert kezdetleges ősi állapotában csak a megélhetés gondja bántotta s az életért folytatott tusája nem sokban különbözött a tökéletesebb állatok hasonló mérközésétől, a természettel való harcza nem élesedett ki. De mikor a táplálék megszerzése mellé az életnek minél kellemesebbé tétele s a gazdagulás vágya is hozzászegődött, mikor tehát hatványozott megerőltetéssel zsákmányolt a természetből és küzdött embertársaival is: akkor az ellentétek igazában kidomborodtak. A hatás megfelelő ellenhatást szült. A természet védekezett az erőszak, a legigázó hatalmaskodás ellen és ellenküzdelmet fejtett ki. Ám az emberi ész tapasztalt s különböztetett; belátta tehát, hogy a természet nagyszerű ellenállása mellet áldásait is

*) Mutatvány „Magyarország madarai, különös tekintettel gazdasági jelentőségükre” című munkából, melyet legközelebb ismertetni fogunk.

Szerk.

kinálja s a szerves lények közt nem csupán versenytársai, hanem jó barátai, céljainak támogatói is vannak. Más szóval: haszon és kár fogalma megszületett és mindinkább kirajzolódott előtte.

Az embernek tehát számolnia kell azzal, a mi neki, háztartásának, gazdaságának árt és használ. A természetben azonban a haszon és kár nem alapelv, ott annak nem lehet jelentősége, mert minden szükségszerű. Az állatvilággal való érintkezésünkben szintén érezzük a hasznos és káros tényezőket. Már barlanglakó őseinknek is védekezniök kellett a nagy ragadozók ellen, hiszen életük biztonságát fenyegették; míg másrészt tanyáikhoz szoktatták a szelidíthetőket, a nekik ártalmatlanokat, melyek nemesak hogy nem törtek ellenük, hanem a védelemben segítségökre voltak, vagy husukkal, csontjukkal, bőrukkal stb. szükségleteiket fedezték, gyarapították s így jólétüket előmozdították. Ez ősidőben tehát az ember az állatok hasznát vagy kárát leginkább közvetlenül érezte. Midőn azonban a föld bizonyos részein az emberiség elszaporodott s az égőv sajátságai szerint a természet nem oly bőven kínálta kincseit, mint a minők elegendők lettek volna a fogyasztók igényeinek és számának, akaraterejét megfeszítve, törekednie kellett magát a természettől bizonyos tekintetben függetleníteni, a legfontosabb termékeket tudatosan kihasználni; vagyis mikor a földművelés és állattenyésztés igazi forrása kibugyant, akkor a közvetlen állati és növényi haszon szaporodásával és a közvetlen kár és haszon fogalma is felötlött szemében.

A gyermekkorát élő emberiségnek az állatok értékéről való felfogása azonban csak lassan tisztult és jutott a helyes belátásig. Évezredek alatt apránként gyülemlő tapasztalatok fokozatosan végezték ezt a derítő munkát. Valamint a még nem eszmélő, majd öntudatra ébredő gyermek kezdetben a tárgyakat, edényeket, jelenségeket csak külsejük, legelemibb sajátságuk szerint ítéli meg, úgy a műveltség alacsony fokán álló ember is, merőben csak az állatéletet tekintve, nem érhetette meg az annak kölcsönösségéből folyó tanulságokat. A képzelődés ereje, a tudatlansággal szövetkezve, elméjét babonával, balhiedellel

homályosította el, melynek békóiból nagy sokára, mondhatni a jelen század elején szabadult csak föl. Sőt még mai nap sem egészen, mert az emberiség legnagyobb rétegére most is ránehezedik az előítélet, szintűgy bizonyos babonáskodás is, mely sűrű fátyolt von szeméire. Mennyivel inkább hatalmaskodott ez a messze múltban!

Elég volt az ocsmány külső, a félemeletes hang arra, hogy bizonyos állatokat, melyeket e tulajdonságok bélyegeztek, az ember üldözze és kírtsa. A varangyos béka külseje okozta, hogy félték tőle s épp úgy, mint a pókok, megölték s megölik őket jelenleg is. Az ártatlan, hasznos gyikocskát eltiporják s agyon verik, a kigyók hasznos fajait is. Bizonyos események véletlen találkozása és rossz legszaporábban termi a különböző babonákat s ez az állatok és az ember között fennálló viszonyban is megnyilatkozik. A böregereket visszataszító külsejük, éjjeli kalandozásaik hozták rossz hírbe s ugyanez az ok feketítette be a baglyokat és a kecskefejő (Caprimulgus) madarat. A baglyok ragadozó szervezete, huhogása, sírása, nesztelen repülése pedig meggyökerezítette azt a hiedelmet is, hogy — különösen az emberi tanyák körül tartózkodó kuyik és a gyöngybagoly — halált hozó madarak. A kecskefejő nagy szájnylása pedig odaterelte a képzelődést, hogy e szárnyas éjnek idején belátogat az istállókba és megszopja a kecskét, tehenet, mely attól fogva véres tejet ad. A babona és a képzelődő erő azután fogva tartotta és tartja az ember ítélőtehetségét; s vak marad, mert nem bírja befogadni, hogy éppen ezek az állatok, a tömérdek káros állatok írtása révén, kiszámíthatatlan hasznot hajtanak a gazdaságnak. A képzelődést a tudás gyöngítette ugyan, de még teljesen ki nem szorította, mert a babona erejének megfogytatkozásával a hasonlóságok révén keletkező ferde, fonák ismeretek hátráltatták a helyes ítéletet. A keselyűknek, a véreséknek a sasokhoz és más ragadozókhöz való hasonlósága egyszerűen csak látszott, de ez elegendő volt, hogy őket is éppen oly veszélyeseknek, károsaknak tartották. Igazi jelentőségüket életmódjuk tanulságai, táplálékuk tüzetes vizsgálata dönthették csak el — sok-sok idő múlva. A kakuknak karvajhoz való hasonlósága

szülte azt a hitet, hogy télen — mikor ő melegebb vidéken időz s csak a karvaly marad itt — karvalylyá lesz. Ezért üldözték.

A haladás alsó lépcsőfokain álló ember azonkívül — szakasztottan mint a gyermek — mindig egyes tapasztalatból alkotta nézetét s ez is tömérdek állat jelentőségét hamis világításba helyezte. Addig, a mig igazán nem szorúlt reá, nem sokat kereste, vajjon ítélete megokolt-e vagy nem? Csak mikor a szükség parancsolta, kezdett vizsgálódni s ebben a vizsgálódásban lobbant föl a világosság első szikrája. Láta, hogy nem viselkedhetik közömbösen az ő természetes jóakaróinak és ellenségeinek jóakaróival és ellenségeivel szemben. Minél inkább művelődött, minél inkább emelkedett értelmileg, annál bonyolultabbá váltott közte és a természet közt fennálló viszony és annál nehezebb, de parancsolóbb is a kár és haszon helyes felismerése. Az emberi czélok sokasodásával arányosan szaporodnak a megélhetés gondjai.

Ha végigtekintünk a mai társadalmon, azt látjuk, hogy majd csaknem annyi a külön érdek, mind a mennyi az ember. Ebből következik, hogy az állatok becase, értéke a különböző érdekek szempontjából igen különböző lehet, vagyis a haszon és kár megítélése nem történhetik általánosan, hanem inkább viszonylagosan.

Kutya-filozófia.*

Irta: *Anatole France.*

— Ideje, hogy megmondjam, miért jöttem önhöz, Bergeret ur, szólott Zupoff herczegnő. Oly szivességre akarom felkérni, a melyet bizonyára nem fog megtagadni.

E szavak után Zupoff herczegnő közelebb tolta karosszékét Bergeret urhoz. Ekkor Riquet, a kis kutya, tán mert nyugtalanította az idegen nőnek újabb térfoglalása a szobában, vagy tán a

* A kiváló francia író e bájos novellájára felhívjuk olvasóink figyelmét.

szép asszonyból kiáramló parfümök, miként a gazdáját, az ő lelkét is megzavarták, avagy csupán mert megunta az alvást, — Riquet kibujt Bergeret ur háta mögül a karosszéken, a hol reggel óta nyugodott, a kicsi feje megjelent a gazdája oldalán; kicsi feje, a melyet megvilágított emberszemeinek okos pilantása.

— Nini, a kis kutya? Az öné? — kérdezte Zupoff hercegnő.

— Asszonyom, ez a kutya azé az emberé s ez az ember azé a kutyaé. Riquet függ tőlem, én meg ő tőle. Én az övé vagyok, mint a hogy ő az enyém. Ahhoz tartozunk, a mi a miénk. Ez általános törvény.

— És nem szereti a kis állatot?

— A társam ő, a jó barátom. Az állatok nem különböznek lényegesen az embertől. Szervezetük a mienkhez hasonló, gondolatuk közel áll a mi gondolatunkhoz. A mi rokonaink ők. Vannak köztük kiálthatatlanok és vannak nagyon szeretetreméltók.

— Okos kutya Riquet?

— Ő fetis-imádó, asszonyom. Ez az ő doktrinája. A természettől nyerte ezt az intelligenciáját és egyebe nincsen.

— Ez a kutya fetis-imádó? Azt hiszi?

— Nincsen kétség benne, asszonyom. A tárgyaknak, a mik körülveszik, jótevő vagy gonosz hajlandóságot tulajdonít, a mit imádsággal még lehet változtatni. Azt hiszi, a sorsa a fetisektől függ, a mik körülveszik. A kutyák mind bálvány-imádók. A keleti városokban kóborgó félvad ebek a holdat imádják; Riquet, a kinek a régtől megszokott házias élet szabta meg erkölceit, a fazekakat meg a tálakat isteni hatalmának tartja.

— Azt hiszem, én magam is fetis-imádó vagyok.

— Lebetséges, asszonyom. A legtöbb embernek nincsen külön fogalma a természetről, mint Riquetnek. Az emberi szervezet nem csupán különböző ismeretek szerzésére képesít, de arra is, hogy bőségesebben csalódjunk. A Riquet fetis-imádó vallásosságában sok az ártatlan, naiv hit.

— S ön valóban hiszi, hogy ez a kutya vallásos és fetis-imádó?

— Csodálkozik és megütődött ezen, nemde, asszonyom?

— Szó sincs róla. Nincsen olyasmi, a min én megütődnék. Nagyatyám batvan éves korában medveéltre adta magát. Négy lábón járt, lépestől ette a mézet és faodvába lakott. Ezen sem ütődtem meg. Csak azt mondja el, hogyan figyelte meg a kutya bálványimádását?

— Együtt élünk. Olvasok a szemekben s ha valami érdekes gondolatot látok bennök, följegyzem ebbe a füzetbe.

Bergeret úr elsárgult füzetkére mutatott az asztalon, aztán folytatta:

— Vékony füzetke, de nem is kell, hogy vastag legyen. Riquetnek csak általános nézeteit jegyzem föl benne.

— Micsodák lehetnek ezek az általános nézetek?

— Mi más lehetne a tartalmuk, mint fizikai, metafizikai világ-rendszer, szóval kutya-filozófia.

Zupoff hercegnő most nagyon kérte Bergeret urat, olvasná fel a Riquet gondolatait. És piros ajkai mögül olyan ellentáthatatlánul tudott kérni, hogy az öreg ur szíves örömet beleegyezett.

— Szívesen megteszem, asszonyom, de előre is figyelmeztetem, hogy nagylelkű érzéseket ne várjon bennük. Gyenge teremtés ő a közömbös vagy épen ellenséges természet végtelen ölen s minden erejét élete fenntartására kellett fordítania, alturista gondolatokra nem jutott ideje.

— Olvassa föl kérem, szólt Zupoff hercegnő.

Bergeret ur fogta a füzetet és olvasni kezdett:

Riquet gondolatai.

1. Az emberek, az állatok meg a kövek, közeledvén, nagyob-
bodnak. Én nem. Az én nagyságom, bárhova kerüljek is, változatlan.

2. A mikor a gazdám az asztal alá nyújtja a falatot, a mit magának szánt, — azért teszi, hogy kísértésbe vigyen és megbüntessen, ha nem tudnék ellenállani a kísértésnek. Mert nem hiszem, hogy megfosztaná magát miattam.

3. Felséges illat a kutya-illat.

4. A gazdám melegen tart, ha mögöttem alszom a karosszékekben. — Ez onnan van, mert ő isten. A kandalló előtt pedig van egy meleg koczka. — Isteni ez a meleg koczka.

5. Én akkor beszélek, a mikor akarok. A gazdám szájából is jönnek hangok, a minék értelmük van. De ez az értelem sokkal kevésbé világos, mint a mit az én hangom kifejez. Az én számban mindennek van értelme, míg a gazdám szájában sok a hiába való beszéd. Nehéz dolog a gazda gondolatát kitalálni, de szükséges.

6. Enni jó. Jobb azonban, ha már ettem. Mert a ravasz ellenség mindig ott leselkedik, hogy a falatot elragadja a szájamtól.

7. Minden elmulik és elkövetkezik. Csak én maradok.

8. Én vagyok mindennek a központja: emberek, állatok, jóbarátok, ellenségek körém sereglenek.

9. Álomban embereket, kutyákat, házakat, fákat látok, kedves és borzasztó alakokat. Ha fölébredek, minden eltűnik.

10. Szeretem a gazdámot Bergeret urat, mert ő hatalmas és rettenetes.

11. Ha megvernek valamiért, az gonosztett volt; ha táplálékot adnak vagy megsimogatnak, jótett.

12. A mint beköszönt az éjjel, gonosztevő hatalmak ólálkodnak a ház körül. — Uगतok, hogy figyelmeztessem rájuk az én gazdámot.

13. Imádság. Oh Bergeret gazdám, a vérengzés istene, imádlak! Dicsértessél, Te Rettenetes! Dicsértessél, Te Jóságos! Meglapulok a lábaidnál, nyalom a kezeidet! Nagyon nagy vagy és nagyon szép, a mikor terített asztalod előtt bőséges husokat falsz be! Nagyon nagy vagy és nagyon szép, a mikor szikrát esalsz ki vékony gyufácskákból és nappalá változtatod az éjszakát! Rajtam kívül ne tarts más kutyát a házadban! És te is Angelika szakácsné, te nagyon jó és nagyon nagy istenség, félek tőled és becsüllek, hogy sok ennivalót adjál!

14. Az olyan kutya, a ki nem tiszteli az embereket és a ki megveti a gazdája szobájában összegyűjtött fetéseket, nyomorgó kóbor életet él.

15. Az embereknek isteni hatalmuk van arra, hogy felnyissák az összes ajtókat. Magam egyedül csak igen keveset tudok fölnyitni. Nagy fetések az ajtók, a kik nem engedelmességek szívesen a kutyáknak.

16. Soh' se lehet tudni, helyesen eselekedtünk-e az emberekkel szemben. Imádni kell őket, a nélkül, hogy megérteni iparkodnánk. Mert nagyon titokzatos az ő bölcsességük.

17. A kutya élete tele van veszedelmekkel. Hogy a bajt elkerüljük, vigyázni kell mindig, ebéd alatt, még alvás közben is.

18. Vannak kocsik, a mit lovak vontatnak. Ezek rettenetesek. Vannak olyanok, a kik maguktól mennek és nagyokat fujnak. Ezek is ellenségek. Gyűlölöm a rongyos embereket, nem különben azokat, a kik hordókat hentergetnek. Nem szeretem a gyermekeket, a kik futkosnak, kergetőznek és nagyokat kiabálnak az utcákon. Ellen-séges, félelmetes dolgokkal teli a világ.

Ezen a helyen különös kiáltások zavarták meg Bergeret urat

az olvasásban, a mik a Riquet torkából eredtek. Nem vonított, nem morgott. Fájdalmas panaszszó volt, a mit hallatott. Az egész idő alatt, a míg gondolatait felolvasták, izgett-mozgott a karos-széken, türelmetlenkedett. Nyugtalanzkodott. És perczről perczre nőtt az izgatottsága, míg végre kitört a panaszban.

— Fáj neki, hogy annyira ismerik, kérdezte Zupoff herczegnő vagy tán panaszkozik, a miért gondolatait elárulta?

— Nem tudom, felelt Bergeret ur. Észrevette, hogy foglalkozunk vele; innen a nyugtalansága.

Állatok gondolatai.

— Stettenheim. —

Azelőtt szárnyasok voltunk — mondta egy omnibuszló, a melyik hallott valamit a pegazusról.

Ha nem volnánk éneklők, az emberek éhen hagynának veszni bennünket — mondák a verebek, a mikor elhordták az odaszórt morzsákat.

*

Szeretnék egyszer olyan embert látni, a ki nem nevet — mondta egy majom apa a családjának az állatkert egyik ketreczében.

*

Végy példát rólam, — mondta egy vámpír egy uzsorásnak — ha jóllaktam abbahagyom a vérszívást.

*

Itt nagyon szép, itt maradok! — kiáltott a légy, a mikor lépre ment.

*

Munka után édes a nyugalom — vélte a mopszli, miután jó sokat evett.

*

Szeretném, ha kevésbé volnék csinos — mondta a nyul — akkor nem szaladnának annyira utánam a kutyák.

*

Most egy hölgyet tartok magamnak, a ki hű és óvatos — mesélte az öleb.

*

A minek örülök az, hogy a szépségem sohasem lesz erényem bukásának az oka — vigasztalta magát a viziló.

*

Mily hálátlan a világ! — panaszkodott a tyuk — Kolumbusnak régen van már szobra, de annak a tyuknak, a melyik azt a híres tojást tojta, máig sincsen.

*

Jőjj ki a friss levegőre — szólt a macska az egérjukba — tégy valamit ön egészségéért.

*

A fülemile szebben dalol mint én, de egyebet nem tud — mondta a liba.

Meghalt szerelmi bánatában.

— Egy majom öngyitkossága. —

Elhiszik-e természettudósok ezt a regényt? Talán nem. Ok a majomban magasrendű állatot látnak, pedig ez a majom ember volt.

Emberré lett nevelése révén, öngyilkossá tette a szerelem. New-Yorkban egyébről sem beszélnek most.

A szegény *Ham* meghalt, mert örülten beleszeretett gazdájába, a viruló szép *d' Osta* asszonyba.

A finom asszony nevelte, ő tanította meg a kés és villa használatára, az öltözködésre, az ágyban való alvásra és ennek a pár szónak a kiejtésére: yes, no, mamma.

Ezt az utóbbi szót ejtette ki leggyakrabban. Ezt hajtogatta egyre legutolsó napjaiban, a midőn visszautasította a legválogatottabb nyalánkságokat. Ez volt utolsó szava, a midőn párnája alól elővonta úrnőjének odarejtett fényképét s megüvegesedett szemével utoljára hosszan elmerengett rajta. Az úrnőjét hívta így: mamma.

Ő érte élt, ő miatta halt meg.

Ham sok mindenfélét tanult meg. Szájában a pipával ügyesen utánozta a newyorki munkás embert, egy csésze tea mellett bemutatta a szűresőlő anyókat, adta az inyenczet egy pohár finom borral a kezében, a diákot, a ki tanul, a politikust, a ki beszél a választóihoz.

De ez mind csak mimikra volt: majmolás.

Csak egy szerepét játszotta komolyan: a szerelmesét. Engedelmes rabja lett a szép asszonynak. Mindent ennek áldozott föl. Alkalmazkodott az etiket szabályaihoz, szívesen feleserélte a kert hüvös lugását a hajó kimért szobáival és a midőn *Schley* tenger-nagygyal és Fitzhugh *Les* tábornokkal egy asztalnál ült, senki sem tett rajta túl illemességén.

És a mult héten a szép asszony ott állott könnyes szemmel az ő nyílt sírjánál s zokogva szólt rokonaihoz és barátaihoz:

— Óh miért nem hívatatok! Miért nem irtátok meg nekem, hogy ő beteg! Ha én eljöttem volna hozzá, meggyógyult volna!

Az orvosok vigasztalni próbálták. Azt mondták, hogy *Ham*-nak megszakadt a szive.

Orang-utánag volt, *d'Osta* kapitány három évvel ezelőtt hozta Borneoból.

Először Angliába vitték, a hol nagy vigyázattal kezelték, nehogy a klimaváltozás folytán tüdőgyulladásba essék. Két év előtt aztán áthozták az Atlanti-Oceánon s megkezdték nevelését. Ezt a nehéz munkát *d'Osta* asszony vállalta magára. Kemény, nehéz munka volt. Például a mikor megtanították illedelmesen enni, ősi ösztönének engedve, egyre a hátsó kezét akarta használni. Ilyenkor keményen ráfordult a kapitány, az asszony pedig szeliden az első kezébe adta a kanalat. Ugy nevelték, mint egy gyermeket.

Végre elérkezett az idő, midőn *Ham* tökéletes készséggel vetette magát a hintó puha párnájára, becsöngette a szolgát, vagy nekiült az ebédnek oly illedelmesen, mint bármely gentleman.

Reggelenként magától kelt fel, magára huzta ingjét harisnyáit, felső ruháit és csokoládéját követelte. Este a midőn *d'Osta* asszony hazajött a ezirkusból, már az ágyban találta *Hamot*, szépen a párnára fektetett fejével, magára huzott paplan alatt.

Mint örült, midőn végre hosszas erőfeszítések után először sikerült kiejtenie a yes és no szókat, még pedig úgy, hogy teljes értelmüket ismerte! De a legnagyobb öröme akkor volt, a midőn megtanulta a mamma szó kiejtését.

Mindig ezt a szót hajtogatta, valahányszor *d'Osta* asszony eltávozott mellőle s főképp valahányszor visszatért hozzá. Ez a tanulékonyaság annyira lekötötte dr. *Clement Penrose* figyelmét, hogy felolvasást tartott róla a *Johns Hopkins Medikal Sökietyben*.

Egy hónappal ezelőtt *d'Osta* asszony kénytelen volt *Hamot*

Baltimoreban hagyni, ő maga Brooklynba ment. Nem merté őt az erős klimaváltozásnak kitenni. Elhelyezte a Bostock-féle állatseregletben s kikötötte, hogy a kedvenczét a legnagyobb gonddal ápolják.

Ham a ketreczében egész nap ezt a szót kiáltozta: *mamma!* Étélhez nem nyult. Az állatsereglet tulajdonosa elküldött *dr. Somers*ért, a ki Baltimore leghíresebb állatorvosa.

De az orvos nem tudott semmi pozitív betegséget megállapítani. *Ham* nem mondotta el, hogy mi baja, csak fájdalmas nyöszörgéssel egyre ezt a szót hajtogatta: *mamma!*

Az állatsereglet tulajdonos mindent elkövetett, hogy a 10,000 dollárra becsült majmot megmentse. Külön kényelmes szobát rendezett be számára, asztalt és széket állított be oda, illusztrált lapokkal látta el, a legkitűnőbb ételt készíttette számára. De *Ham* visszalökte az ételt, rá se hederített a képekre és csak *d'Osta* aszszony fényképén merengett el.

Végtelen reménytelenség tükrözött arcán. Azután egy napon csöndesen meghalt *Ham*, az úrnőjének arczképével a kezében.

Nagy temetést rendeztek neki. Hisz sokan szerették *Hamot* és sok jó barátja volt az úrnőjének is.

Ötven gyermek követte a koporsót, párosával. A kis kezek virágot hintettek koporsójára ennek a szegény majomnak, a *kit* megölt a szerelmi bubánat.

Stallmeister, az üteg kutyája.

(Manőveri emlék.)

Augusztus 27.

Kérdezzük meg az öreg bakát, a ki már a napokat számlálja, — mert ilyenkor minden *urlóbra* kerülő katona számolja, hogy hány *zupa* lesz még a „háromszoros lefuvás“-ig, — hogy a gyakorlaton mire való a fegyver és a bornyu: mind az feleli, hogy a puska nyulat leütni jó, a bornyu pedig arra való, hogy a *bekvar-tirungs* helyről való *abmarsolásnál* baromfi és miegymás benne eldugható legyen. Így van az a tüzérek *protzni*-jával is, annak is megvan a maga rendeltetése. Ha a *kurse Raston* kinyitjuk a lőszer-szekrény ajtaját, hihetetlen mi minden kerül ki belőle. Van benne liba, csirke, gyümölcs, főzelék, bor, vad, néha kis macska, de majd-

nem kivétel nélkül kölyök kutya. Mert furesa, de való, a kutyaért nagyon lelkesül a katona-nép. Az ilyen kutyát azután magával viszi minden *marson* s a *berukkolás* után senkinek jobb dolga nincs, mint a *battrikutjának*. A *battrikutya* a legénység köztulajdona. Együtt etetik, nevelik, az ágyban alszik, az istállóban megbarátkozik a lovakkal. De jó dolga miatt meg is becsüli magát azután. Nincs az a „pocsétakerülő“, vagy „csihi“, a kihez az igazi *battrikutya* hozzásegődne. De viszont nincs is oly vad, harapós vagy rugós ló az ütegben, a melylyel igaz barátság ne kötné össze.

Igy volt az a mi ütegünkben is. *Stallmeister* kényeztetett kedveltje volt legénységünknek. De alaposan reá is szolgált. Nem volt olyan altiszt, a ki a *rájtschulon* vagy *fárschulon* jobban végezte volna dolgát, mint ő. Rendszeren az első lovas előtt szaladt, s a „tempo verschärfen“, „kab verkürzen“, „galopp“, és más *kommandókat* jobban értette bármelyik „bundás fohrkanoniernál“. És jaj volt annak a lónak vagy lovasnak, a mely a rendet megzavarta, kitört, vagy más hibát követett el. *Stallmeister* ur vad ugatással rontott neki és csaholása csak akkor szünt meg, ha a bűnös ismét a jó utra tért.

No hát történt egy hideg januári reggelen, hogy az ezred fele *garniziót* cserélt és az ezred törzslegénysége elvitte magával *Stallmeister*t a vasuton.

A kutya távolléte érezhető volt a legénység egész viselkedésén. Napokig tartott míg a kedvetlenséget ismét derültebb hangulat váltotta fel.

És ime, egy szép februári vasárnap reggelen nagy *batriraport* volt. A kapitány éppen átveszi a jelentéseket, a mikor a nyitott ajtón át beállit egy éhes, lesóványodott kutya, égyenesen a kapitány elé ül és reá nézve, farkát csóválja, mintha csak *berukkolását* jelentené.

Beállott ismét a régi jó kedv. És *Stallmeister* ur, a ki 50 kilométernyi utat télen, gyalog tett meg, újból megkezdte rendes szolgálatát, a *rájtschulon* való felügyeletet.

Igy multak a rendes kerékvágásban a napok. Eljött az ősz és vele a gyakorlatok.

Az üteg elvonult messzebb vidékre, s természetesen *Stallmeister* hiven kísérte, pontosan betartva rendes helyét a *batritrompeter* mellett.

Borzasztó eset történt azonban. Az egyik *rasthelyen* az üteg tisztjei együtt reggeliztek egy huszárezred tisztjeivel, a kik között egy főherceg is volt. Hízelt legyen most *Stallmeister* urnak az a kitüntetés, a melyben a fenség részesítette, vagy talán az attól kapott sonkásszeletek tántoritották meg kötelességérzetében, elég az hozzá, este a *taghabender* jelentést tett *Stallmeister* eltűnéséről, s a kövér vén *Szabó* tüzmaster, a ki már hosszú évek óta kanalazza a *zupát*, kiadta a parancsot a *dezertáló* elfogására. Minden keresés azonban sikertelen maradt és a leverő hatás az ütegpárancsnoktól az utolsó *kutyamosóig* mindenkin meglátszott.

Igy mult el néhány hét. Éppen *abmarshoz* készültünk és a *parkplatzon* rendben állva vizsgáltuk a felszerelés hiányait. A komoly csendet csak *Szabó* tűzmester ur néhány hatalmas szidása zavarta meg. És elvonultak mellettünk a huszárok, szép zárt oszlopban. De ime! *Szabó* tűzmester hangos utasítása egyszerre megszakad és helyette egetrázó diadalordítás hallatszik. A huszárovlak ijedten ugrálnak szerteszét és köztük egyszerre feltűnik *Szabó* tűzmester, diadalmasan magasra tartva jobb kezében a — renegátot, a dezertált Stallmeistert.

Hogy mily nagy volt az öröm az ütegben, az leírni nem is lehet. Megkerült végre a szökevény! De hisz ő is az üteghez tartozott, és így nem kerülhette el a büntetést.

Három napi „kikötés” után ismét megkedvelte szolgálatát, a legénység azonban nyakszijjára táblát készíttetett azzal a felírással: „A X. tüzérezred 3. ütegének tulajdona.”

M. B.

ÁLLATVÉDELEM.

Zola és az állatvédő. Egy humánus elveiről híres berlini személyiség levelet írt nemrégiben Zolának. Kéri benne a mestert, hogy foglalkozzék már egyszer valamelyik művében az állatkinzással és állatvédelmével is. Zola a levélre a következőleg felelt:

Tisztelt uram! Az állatvédelmet propagáló irását megkaptam. Sajnálom, nem tudok németül, de azért röpiratának illusztrációiból is megsejtettem már annak célját. Tessék elhinni, hogy én szívvvel-lélekkel méltányolom az ön nemes törekvéseit és lelkem egész melegével a mellett vagyok, hogy az állatok sorsán enyhítve legyen. De én csak regényíró vagyok és így csakis az én munkakörömben szállhatok sikra az ügy érdekében és legyen meggyőződve, hogy legkitartóbb katona leszek az állatvédelemben. Munkájához jó sikert kívánok. Ideje, hogy az emberek végre emberségesebbek és ezáltal boldogabbak is legyenek. Szívből üdvözli önt: *Zola Emil*.

Galambok védelme. Egy helybeli iparostól vettük a következő sorokat:

Tekintetes szerkesztő úr!

A főtéri katolikus templom tornyában tudvalevőleg több mint kétszáz galamb tanyáz, melyek minden hóban egész sereg fiókat

költenek. Ezek a galambok a piacon, meg mostanában még a mezőn is kapnak egy kis hulladékot, de vizükről, a mi pedig a legfőbb náluk, különösen a költés idején, senkinek sem jut eszébe gondoskodni. Pedig ez nem kerülne nagy áldozatba. Épen ezért bátorokodnam a tekintetes Szerkesztő urat felkérni, sziveskedjék b. lapjában felhívni a tanács figyelmét arra, hogy állíttasson a templom északkeleti oldalára egy kis kő-, vagy ezement-medenezét, a mi csekély költséggel megtörténhetnék és ezt aztán a kertész, a ki a park virág-ágyait öntözi, elláthatná naponkénti vízzel. És e mellé lehetne tán egy másik medenezét is állíttatni, melybe egy kis száraz kenyeret meg törökbuzát hordanának, hiszen vannak olegén ilyen galambkedvelők. Ez igen nagy jótétemény lenne azokra a szegény madarakra nézve és hozzá úgyszólván semmijébe sem kerülne a városnak. — Alázatos szolgálja: H. L. iparos polgár.

A fenti levélben foglalt indítványhoz a magunk részéről is hozzájárulunk és a madár-védelem szempontjából ajánljuk a városnak megszívlelés végett figyelmébe.

ÁLLATVILÁG.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Li-Hung-Csang kutyája. Egy francia ujság mulatságos adomát beszél el Li-Hung-Csang-ról, az utóbbi időben sokat emlegetett kínai diplomatáról, a kinek egy ízben már halála híre is érkezett. Li-hung-Csang legutóbb Angliában járt, koszorút tétetett le Gordov basa szobrára. A kartumi hős családja ezt a figyelmességet meg akarta hálálni es a kínai politikusnak gyönyörű buldogkutyát küldött ajándékba. Két hónappal később Kinából megérkezett Li-Hung-Csang köszönőlevele, mely így szól:

— Az önök szép ajándéka nagyon meghatott engem. Az állat igazán gyönyörű volt. Sajnálatomra öreg ember vagyok és a gyomrom már sokkal gyengébb, semhogy ily nyalánkságokat megemészthetne. De a kiséretem még mindig el van ragadtatva, ha a jó, zsiros peesenye szóba kerül . . .

Peking muzsikáló galambjai. Az idegent, aki először jár Pekingben, nagyon meglepik a különös szép hangok, a melyek mintha az égből jönnének. Az idegen. aztán, keresvén a különös hangok forrását a magasban, keringő galambok csapatait látja. Ezek Peking hires muzsikáló galambjai s a siphangok tőlük erednek. Egy ilyen galambot közelebről megvizsgálva, látni, hogy farktollának a végére a „chao-the“ nevű hangszer van odaerősítve. Chao annyit jelent, hogy sip, the pedig azt, hogy mekanikus. Ez a különös hangszer apró nádsípokból áll, a melyek Pán sipjának a módjára

vannak összeállítva és olyan könnyű ez a hangszer, hogy a galambok repülését éppenséggel nem zavarja. A gyors röplés következtében aztán a levegő olyan gyorsan jut bele a sipokba, hogy egyre hallani a magasból az éles füttyöket. Egy mandarin találta fel ezt a hangszert és pedig a végből, hogy a galambok a kínaiak kedvenc madarai, a melyek megszámlálhatatlan rajokban röpködnek Peking felett, elriaszthassák maguktól a ragadozó madarakat.

Kutyaverseny. Van Párisban egy francia klub, melynek czélja, hogy a kiveszöben levő jó pásztorkutya-faj sorsára ügyeljen. Tizhusz év óta Angliából hozatják a francia gazdák a pásztor-kutyákat; néhány év előtt azonban Emanuel Boulet egyesületet alapított, hogy a Brie és Beauce-beli pompás ebeket megmentse a pusztulástól. Jellemzi a jó francia sovéniséget, hogy az egyesület tagjai közé nyomban beállott Loubet, a köztársaság elnöke, Waldeck-Rousseau, Tisserand s többen az ország előkelői közül. A mult heteken versenyt rendezett az Egyesület a Neuilly-Levalloisban lévő hippodromban. A verseny abból állott, hogy mely pásztor hajtja át kutyáival egy adott területen a huszonöt juhból álló nyáját sebesebben egy területen, hol akadályok és sövény sorok voltak. Összesen harminczegy pásztor versenyzett, s jegyezzük föl, hogy a nagy díjat valami Chenu nevű beauce-i pásztor vitte el Kamona és Margot nevű kutyáival.

Szegény lovacska és szegény gazdája. Megható jelenet volt a napokban a kihágási bíróságnál. Egy keserű paraszt volt itt a bajával, a mit a sors is, meg a törvény is csinált neki. A törvény előszóltotta bűnhődésre, mert a lovacskája a város legelőjére tévedt és tilalmas füvet legelt.

— Hát — mondja ő, a keserű atyafi — beteg volt a ló, egy kis friss füre eresztöttem.

— Hja, a tilos füre, tudja kend azt, hogy ez tilalmas. Öt korona ennek a büntetése.

Főlsóhajt az ember:

— De a ló is elpusztult . .

— Az baj.

— Akkor is fizetni kő?

— Persze hogy köll.

Keserőség futotta el az embert.

— No akkor ez nem igazság, mert csak legalább is a ló maradt volna műg, szívesen mőgadózna végötte az embő . .

S oly keserű haraggal nézett vissza a bírői szék felé a magyar, mintha a törvényt és a sorsot föl akarná öklelni . .

Kérelem.

Még május hóban az eddigi szokás szerint „postai megbizással“ küldöttük szét az évi 2 korona tagsági díjról szóló nyugtákat mélyen tisztelt vidéki tagjainknak.

Ezen ajánlott levélben — tehát 35 fillér költséggel — szétküldött nyugtáknak nagy része a posta hivatalok semmit mondó megjegyzéseivel, mint „ösmeretlen“, „elutazott“, „nem fogadja el“, „szabálytalan“, stb. hetek, hónapok múlva érkezett vissza, a nélkül, hogy azok czimzettnek tényleg bemutatva lettek volna.

Mivel a nyugtákat postai megbizással a kir. posta csak *ajánlott* levélben veszi fel és azok ismételt megküldése czimzettnek vagy nekünk csak ujabbi 35 fil. kiadást okozna, kérjük azon m. tisztelt pártfogóinkat, kik 1900. évi tagsági díjukat még be nem fizették, hogy a csekély 2 koronát alulírtához postautalvánnyal mielőbb beküldeni méltóztassanak, a melynek vételét havi folyóiratunk legközelebbi számában a szokásos módon halás köszönettel nyugtázni fogjuk.

Virányi István,
az egyesület pénztárosa.

1900. évre tagsági díjukat ujabban befizették:

Dr. Abt Antalné	2 kor.	Dr. Mezey Sándor	2 kor.
Özv. dr. Bélteky Ferenczné ..	2 „	Dr. Nagy Károly	2 „
Özv. Blecha Jánosné	2 „	Dr. Reich Albert	2 „
Dr. Böhm Károlyné	2 „	Dr. Szabó Dénes	2 „
Ifj. dr. Csávássy Gyula	2 „	Gróf Teleki Emma	2 „
CsERNYÁNSZKY Ella	2 „	Özv. gróf Teleki Miksáné ...	2 „
Dávid Antalné	2 „	Dr. Ternér Adolfné	2 „
Báró Feilitzsch Arthur	2 „		
Özv. dr. Felméry Lajosné	2 „		
Özv. Góth Manóné	2 „		
Dr. Gergely Sámuel	2 „		
Dr. Haraszthy Gyuláné	2 „		
Hory Béla	2 „		
Hirschfeld Sándor	2 „		
Jung Eliz	2 „		
Jánossy Zsigmond	2 „		
Mihalisy Mimi	2 „		

Videkről:

Unger Ika Budapest	2 kor.
Ev. ref. iskola, Csúz	1 pld
Róm. kath. iskola, Csúz	1 „
Izraelita iskola, Csúz	1 „
Komárom megye	1 „
Közs. róm. kath. isk., Héreg ..	6 „
Ev. ref. iskola, Héreg	4 „

Tudomásúl. „*Allatok Védelme*“ cz. havonként megjelenő folyóiratunk már e számmal nyomdát cserélt. Izléses, csinos kiállításban az *Ajtai K. Albert „Magyar Polgár“* nyomdájában Kolozsvárt jelenik meg. — Felkérjük a m. t. tagokat és előfizetőinket, kiknek a lap jár, hogy lakváltozásait ide bejelenteni sziveskedjenek, hogy a szétküldésben akadály ne forduljon elő.